

Список використаних джерел:

1. Быков В. М. Признаки организованной преступной группы / В. М. Быков // Законность. – 1998. – №9. – с. 4-8.
2. Чаплинский К. О. Розслідування злочинів, вчинених злочинними угрупованнями : навч. посібник / П. Я. Мінка, К. О. Чаплинський. – Дніпропетровськ : Вид-во «Свідлер А.Л.», 2009. – 225 с.

Козак Д.В.

заступник начальника курсу з виховної та соціально-гуманітарної роботи ФПФПМГБ Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ТАКТИКА ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ

Відповідно до ч. 1 ст. 237 КПК України «з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення слідчий, прокурор проводять огляд місцевості, приміщення, речей та документів» [5]. В свою чергу, Є.І. Макаренко зазначає, що огляд місця події є невідкладною слідчою дією, спрямованою на безпосереднє встановлення, сприйняття, дослідження та фіксацію обстановки місця події (стану, властивостей і ознак матеріальних об'єктів, що перебувають на місці події), слідів злочину та інших фактичних даних, які в сукупності дозволяють зробити ґрунтовний висновок щодо характеру, механізму та мотивів злочину, особи злочинця та інших обставин, які підлягають доказуванню у разі порушення в подальшому кримінальної справи і провадження дізнання чи досудового слідства [6, с. 12]. Ми повністю погоджуємося з його твердженням про індивідуальність матеріальної обстановки кожної розслідуваної події. Адже взаємозв'язок дій учасників злочину в будь-якому випадку буде різним залежно від безлічі умов. Саме тому слідчий, досліджуючи обстановку, в якій вчинилися злочинні дії, може відновити їхній механізм, з'ясувати ймовірних учасників тощо.

Однак, огляд місця події є не тільки важливою, але й однією з найбільш складних у плані підготовки та проведення слідчих (розшукових) дій. Адже слідчий з самого початку не знає коли, де та за яких обставин він здійснюватиме огляд місця події, розпочинаючи цим розслідування злочину. Відповідно до п. 2.6. Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень «Після прибуття на місце події члени СОГ з'ясовують обставини кримінального правопорушення, встановлюють свідків, прикмети осіб, які вчинили кримінальне правопорушення та ймовірні шляхи їх відходу. У разі необхідності вживають заходів для переслідування транспортних засобів, якими заволоділи особи, що

вчинили кримінальне правопорушення, або тих, що використовувалися при його вчиненні. Беруть участь у розшуку та затриманні осіб, які підозрюються у вчиненні цих кримінальних правопорушень» [7].

Одразу після підготовчих дій розпочинається безпосередній огляд місця події, під час якого діяльність слідчого набуває дослідницького характеру. На даному етапі головною особливістю аналізованої слідчої (розшукової) дії є визначення її меж. Помилки у їх визначенні, на що наголошує К.О. Чаплинський, припускаються у випадках механічного фіксування слідів і обстановки на місці події, хоча саме характер події та обстановка визначають у кожному конкретному випадку межі території, яку потрібно ретельно оглянути. В зв'язку зі звуження меж залишаються без огляду ділянки, на яких можуть виявлятися об'єкти, безпосередньо пов'язані з кримінальним правопорушенням [8, с. 25].

Важливе значення при проведенні огляду місця події має також його послідовність. Наприклад, огляд місця події при розслідуванні хуліганства, на думку Л.Ш. Берекашвілі, необхідно проводити концентричним методом – від периферії до центру [2, с. 17]. Крім того такий метод найдоцільніше використовувати у випадках, коли неможливо визначити центр місця події, за його допомогою визначають сліди пересування злочинців та інші сліди, речові докази.

Так, 04.09.2010 р., близько 23 год. гр. А, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, знаходився поблизу магазину «Барвінок», розташованого по вул. Леніна в с. Запсілля Кременчуцького району, де побачив як гр. В штовхнув гр. К, внаслідок чого останній не втримався на ногах і впав на землю. У цей час у гр. А виник злочинний умисел на вчинення хуліганських дій відносно гр. К, гр. А підбіг до гр. К., який намагався піднятися на ноги та, ігноруючи існуючими в суспільстві елементарними правилами поведінки й добропристойності, безпричинно, виражаючи явну неповагу до гр. К з мотиву п'яної хвацькості та явної неповаги до суспільства, грубо порушуючи громадський порядок, діючи з особливою зухвалістю, зневажаючи загальноприйнятими нормами поведінки та моралі, наніс йому по обличчю зліва два удари кулаками рук та один удар ногою [4].

У даному випадку, на нашу думку, необхідно використовувати концентричний метод огляду місця події. Адже точне місце вчинення злочину вказати практично не можна. В той же час біля магазину могли залишитись речові докази як органічного (кров, слина), так і неорганічного (речі учасників злочину) походження.

З іншого боку, при огляді місця події можна використовувати ексцентричний метод – від центру місця події до периферії. Цей метод доцільно використовувати, про що наголошує Т.В. Альшевський, якщо місце події має свій центр (наприклад знаходження значної кількості слідів крові, пошкоджених об'єктів тощо) [1, с. 23]. Саме тому, як доречно

ззначають В.І. Бояров та Н.В. Глінська-Тарасова, «...у місцях погромів, де були розташовані кафе, казино, ресторани, інші комерційні структури; адміністративні будівлі (державні адміністрації, РВВС, СБУ та ін.) звертається увага на наявність слідів крові на ґрунті, металевих снарядах, уламках скла» [3, с. 8]. З одного боку, це можуть бути сліди діяльності правопорушників, з іншого – наслідки застосування зброї правоохоронними органами, дій охорони та осіб, які захищали своє майно тощо. На нашу думку, слідчий, залежно від ситуації, що склалася, повинен самостійно вирішувати питання про застосування того чи іншого методу огляду місця події.

Підсумовуючи, необхідно зазначити, огляд місця подіїє однією з найбільш важливих слідчих (розшукових) дій, які застосовуються під час розслідування злочинів. Використання послідовності дій, тактичних прийомів, доцільних в певний момент, буде запорукою його успішного проведення.

Список використаних джерел:

1. Альшевский Т.В. Особенности производства по делам о хулиганстве: Учебно-методическое пособие // За ред. В.П. Кашепова. – Москва. – 1970. – 42 с.
2. Берекашвили Л.Ш. Расследование хулиганства: Учебное пособие / Под ред. В.Е. Жарского. – Москва. – 1968. – 42 с.
3. Бояров В. І. Деякі питання організації і тактики огляду місця події під час розслідування масових заворушень / В. І. Бояров, Н. В. Глінська-Тарасова // Часопис Академії адвокатури України. – 2014. – № 1 (22). – С. 6-12.
4. Кримінальна справа № 1-289/10 – Архів Кременчуцького районного суду Полтавської області, 2010 рік.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 2012 року
6. Макаренко Є.І. Огляд місця події: Довідник дільничного інспектора міліції. – Дніпропетровськ: Юридична Академія МВС, 2004. – 210 с.
7. Наказ МВС України №700 від 14.08.2012 р. «Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень».
8. Чаплинський К.О. Організаційно-тактичні основи проведення слідчого огляду // К.О. Чаплинський / Криміналістичний вісник. – №1(15). – 2011. – С. 22-29.

Костюк Д.О.
курсант 4 курсу
факультету підготовки фахівців
для підрозділів слідства
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ

При розкритті й розслідуванні злочинів у правоохоронців виникає потреба проведення обшуку в приміщеннях, де проживають, постійно або тимчасово, особи не пов'язані між собою родинними, службовими чи